

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economien.

Va est Marti-a, Joi-a, Sambet'a si Dominec'a, demaneti'a.

Pretulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 4 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 7 fl. 50 cr.
Pre anulu intregu . . . 15 fl.

Pentru Romania:
4 galb. pro anu, — 2 galb. pro 1/2
de anu, — si 1 galb. pro 1/4 de anu.

Pentru Insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a tim-
brale pentru fiesce care publicati-
une separatu. In Loculu deschisu
20 cr. de linia
Unu esemplariu costa 10 cr.

Locuinti'a Redactorului:

Cancelari'a Redactiunii:

Strat'a Moraviloru Nr. 13.

Articolele nefrancate nu se voru
primi decutu numai de la corespon-
denti regulaci ai „Federatiunii“
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

Pest'a, 29 maiu, 1868.

Calebri'a principelui Napoleonu este obiectulu
ce atrage atentiunea tuturor. Coniecturele cele
mai cutezate sunt la ordinea d'ilei. In capitalea Un-
garij se latise faim'a, ca ca eri ser'a principele va fi
aicia. Intr' ace'a elu petrece inca in Vien'a si dupa
ce zile mai noue numai mane, joi, ser'a, — dupa al-
tele numai sambata — va sosi aicia. Ca pretotinde-
nea, pre unde avea se sosesc, principele mai anteu
fu intempnatu de — diurnalistica. Foiele unguresci
inca lu-bineventara innainte de a ajunge in Un-
gari'a. Putienu importa care foia unguresca cum core-
spunse reguleloru convenintei intru primirea unui
pepe, — ungurii preste totu se precepu bine a ambli
a vifeimulu, a face sfara 'n tiera — si de ace'a vo-
lu areta o. cetitoriloru nostri numai parerea ce o au
dele unguresci despre scopulu caletoriei princi-
pelui. Tote se unescu, pre scurtu, in presupu-
nera, ca Franci'a, nepotendu-si afla altu aliatu,
perca cu totu pretiulu aliantia Austriei. De aci pur-
pediendu, si apoi combinandu faim'a ca „principele
rosiu“ va petrece in Bud'a-Pest'a 6 d'ile, unele foie
nu vreu se scia neci mai multu neci mai putienu de
tutu, ca Franci'a, vreamu se d'icemu, principele Na-
poleonu crede a afla acesta Austria in — Bud'a-Pe-
st'a. Daca am sel, ca principele Napoleonu ni-ar' face
morea, ce se dice ca o fece lui „Augsb. Ztg.“, pote
am lua ustenele a-i prevesti si d'in parte-ne ce
Austria are se afle in Bud'a-Pest'a. Asi in se ne in-
telimulu cu presupunerea, ca Innaltmea Sa nu va
fi adusu cu sine sperari prea mari nice cu privire la
Austri'a, cum au cunoscutu-o lumea pan' acum, —
ca atatu mai putienu fatia cu Austri'a d'in d'ilele ace-
ste-a. Petrecandu aici tempu mai indelungatu, de
am-va va ave ocaziune a vedè cu ochii sei si a au-
di cu urechile sale, se va convinge despre adevera-
ta stare a lucrurilor. D'in parte-ne, ne implenimu
una detorintia placuta de consangeni, salutandu-lu
cu tota iubirea animei nostre pre pamentulu strabu-
niloru nostri. Principele liberalu, nu pote se fia de
catu binevenitu la tote poporele, la noi inse elu are
indeite titluri de simpatia, si de ace'a i dorimu totu
sucesulu intru urmarirea unui scopu, care are se
face d'in fratii nostri, — de cari ne lega dulcea su-
venire a unui trecutu comunu stralucitu, limb'a si
alte, — nu numai natiunea cea mai inaintata in
tota privint'a, ci si natiunea cea mai libera d'in
lume.

Situatiunea politica e tare nesecura. Tote pote-
rile armeza, si fia-care d'in ele sustiene, ca armarele
si purcedu d'in anima curata, fara cugete rezervate,
fia-care armeza, pentru ca celelalte inca facu aseme-
ne. Tote sunt convinse, ca se prepara la unu resboiu
generalu europenu. Straformarele cele mari, ce le va
aduce atare resboiu preste Europ'a, inca nu se potu
prevedè; atata inse e siguru, ca prin resboiulu even-
tualu se voru deslega cestiunile pendinti, si asiè totu
ar' urmà ce-va folosu d'in acestu reu necesariu.
Sarpoulos, profesoru la universitatea d'in Aten'a, vo-
iesce a usiora diplomatiei opulu impartirei teritoriale;
si spre scopulu acestu-a a scrisu o brosiura intitulata
„viitoriulu Oriintelui“; dupa parerea profesoriului
s'aru potè formà urmatorele staturi: 1) Regatulu
Romaniei, contine Moldavi'a, Romani'a si se margi-
nesce cãtra apusu cu Dunarea. 2) Regatulu Serbiei
cuprinde pre toti slavii Turciei europene a fara de
Bulgari. 3) Regatulu Bulgariei. 4) Regatulu Greciei,
cu capital'a Constantinopolei, cuprinde Traci'a, Ma-
cedoni'a, Epiru si Tesali'a, insulele arciipelagului, si
malulu Asièi mice pana la Cilici'a si Siri'a, insulele
Cipru, Rodu, Cret'a si malulu sudicu alu marei ne-
re. 5) Imperiulu Turciei contine teritoriale locuite

de musulmani, Siri'a, Mesopotani'a, Arabi'a si Egiptulu.
6) Cetatea Jerusalemului cu Jafa, ca principatu, seu
republica neutrala, pentru ca tote natiunile cresti-
nesci se pota cerceta mormentulu mantuitorului.

Prepusii confessiuniloru nemahomedane fure
primiti in audiintia la sultanulu pentru a-i multimi
pentru dispusetiunile mai noue, prin cari se garan-
teza egalitatea tuturor confessiuniloru. Absolutis-
mulu, candu trage de morte, incepe a fi liberale si se
incerca a vindecà ranele, cari nu a incetatu de a le
immultî, fara neci una remunstrare a consciintiei
atunci, candu poterea i-a fostu in deplina inffiorire.
„Ve multiamescu pentru gratulatiunile dvostre —
respunse sultanulu la vorbirea patriarcului grecu,
— mi-pare bine de fericirea supusiloru mei, pre cari
i consideru ca egali in tota perfectiunea. Religiunea
si drepturile crestiniiloru au fostu aperate si pana
aci, numai catu ca crestiniiloru nu li-s'au datu oficie
innalte de statu. Acestu-a a fostu sistemulu vechiu;
acuma inse crestinii sunt admisi la tote oficiele, pana
si la viziratu. Meritul va decide d'aci inainte la tote
denumirile. Contati la buna-vointi'a mea, eu vreu bi-
nele tuturor supusiloru mei, fara deosebire de reli-
giune au nascere. Candu am organisatu senatulu de
statu si curtea suprema de justitia, am avutu inten-
tiunea de a vedè alesi intr'acele pre toti omenii emi-
ninti ai diferiteloru confessiuni, cari prin talintele
loru luminate voru promovè binele statului. Ei voru
complanà afacerile prin ajutoriulu dreptatii, care e
basea fia-carui guvernulu, si asiè increderea va prinde
radecine in tote confessiunile. De-ora-ce toti supusii
mei sunt fii ai acelei-a-si patrie, unirea si contielege-
rea loru va asigurà binele publicu si viitoriulu.“ Cine
se dee credientu la vorbele amagitorie a le tiraniei,
seu, fia acele-a chiaru sincere, cine se va sentî inde-
mnatu a uità trecutul, plinu de nedreptati si sufe-
rintie, cari le-a produsu superbi'a si arbitriulu despo-
ticu?

Comitatulu Crasnei, 5 iuniu 1868.

Una intrebare

cãtra domnulu br. Bánffy Albert, deputatu alu
cercului Sîmleului d'in Selagiu.

Veti sei, dle deputatu, ca statorindu-se prin le-
gislatiunea unguresca d'in 1848 cercuri de alegere
dupa sistemulu reprezentativu, acea-si legislatiune,
atunci candu s'a fortiatu uniunea Transilvaniei, prin
urmare, si anesarea partiloru — partium — cãtra
Ungari'a, a scirbatu dreptulu comitatului Crasn'a de
a tramite doi deputati la dieta, intru atatu-a, catu a
impusu acestui comitatu, ca se alega pre alu doile
deputatu d'impreuna cu urbea Zilah, pre teritoriulu
comitatului Solnoculu-M., — se alega d'impreuna cu
una urbe, carea ante de 1848 avea dreptulu a tra-
mite, singura, unu deputatu la diet'a Trauniei; cum
ca acesta dispusetiune a dietei unguresci d'in 1848,
d'in mai multe consideratiuni, nu a placutu comita-
tului Crasn'a, o veti-sei era pre-bine d'in faptulu ca,
comitatulu Crasnei, inca in 1848, ne voindu a abdice
de cei doi deputati, in locu de a merge la Zilah ca se
alega impreuna, a alesu pre alu doile deputatu, sin-
guru, in opidulu Crasn'a; urmarea, de sine se intie-
lege, a fostu: nimicirea acestei alegeri. Nu a intar-
diatu comitatulu Crasnei a remunstrà contr'a dispu-
setiunei dietali, in mai multe ronduri, precum: in 1861,
si mai de aproape in 1867, nov. 26.

Nece unulu d'intre fiii acestui comitatu nu ar'
potè sei mai bine decatu Dvostra, dnule deputatu,
cate neplaceri si superari au de a suferi alegatorii
d'in comitatulu Crasnei, mergendu a alege deputatu
in una urbe, asiediata cu totulu intru altu comitatu,
si inca in departare de 3—4, ma si mai multe miluri;
pre-bine veti sei, dle deputatu, necesurile ce le are
atatu comitatulu Crasn'a, catu si urbea Zilah, cu es-
miterea comisuniloru pentru conscrierea alegatoriloru,
aci pre teritoriulu unui, aci pre alu altui comitatu.
Chiaru pentru asta impregiurare, comitatulu Crasnei

a aflatu de bine, ca se tramita representatiunea fa-
cuta in 1867, 26. nov., la stimatu Dvostra, ca la depu-
tatulu cercului Sîmleu-Selagiuului, cu scopu ca Dvo-
stra, dle deputatu, se o propuneti innaltei diete un-
guresci spre considerare, si resp. ace'a innalta dieta
se se indure catu mai curendu a delaturà anomalie
ce existe in comitatulu nostru, relativu la cerculu de
alegere alu Zilahului. Comitatuulu sperà ca Dvostra,
dnule deputatu, apretiuindu indestulu fatalitatele ob-
venite d'in dispusetiunea dietei unguresci, nu veti in-
tardià a pune indata vorba poterica in caus'a pre-
santa si drepta a acestui comitatu.

Subscriii — alegatori d'in comitatulu Crasnei
si membri ai comitetului comitatense — de 7 lune
de d'ile, decandu Vi-s'a admanatu petitiunea acestui
comitatu in caus'a susu atinsa, au vediutu multe re-
presentatiuni si petitiuni pertraptandu-se in innalta
dieta, numai ceea a comitatulu Crasn'a, pentru dela-
turarea memoratei anomalie, nu o-amu vediutu.
Pentru aceea darane luamu indresnel'a a intrebà ca,
candu aveti de cugetu a subscrerne in-
naltei case numita petitiune? numai nu
aveti dora de cugetu se o lasati pana
la sesiunea venitoria?

Primiti, etc.

Mai multi.

Transilvani'a.

Clusiu, in 6 iuniu 1868.

Dupa cum a incunoscutiatu si „Federatiunea“
pre cetitorii sei, eminentulu artistu romanu dramaticu,
dlu Mateiu Pascali, se afla cu o trupa a societatei
sale in Transilvani'a la Brasiovu. A strabatutu la
Clusiu faim'a, cumca dlu Pascali, in caletoria sa ar-
tistica, ar' ave dora scopulu, ca se cerceteze si ac-
esta cetate si se dee aicia, vre-o cate-va representa-
tiuni. Acesta faima o prinde diuariulu magiaru de
aici „Magyar-Polgár“ si dupa ce incunoscutieza pu-
bliculu seu despre aceea, ca numita societate va se
face aici in Clusiu trei representatiuni, continueza:
Dorimu ca se se bucare de o sorte mai buna la noi
decumu s'a bucuratu societatea nostra melodrama-
tica, sub directiunea lui Michaila Havi, in Bucuresci.
La tota intemplarea asteptamu cu interesu, ca se ne
facemu cunoscuti si cu acesta parte a desvoltarei
culturei romane. Inainte de tote, vinu se-i spunu on.
„M. P.“ cumca si noi suntemu cam asiè incunoscuti-
ati, ca in caletoria sa dlu Pascali va cerceta si Clu-
siulu; Romanii lu dorescu, cu aceea caldura, carea
o simte ori cine cãtra artea natiunei sale, si suntemu
convinsi, cumca publiculu magiaru de aici, totu d'in
amore cãtra arte, si-va da concursulu seu de a potè
face possibile vre-o cate-va representatiuni in capita-
la tiei.

D'intr'o epistola privata d'in Bucuresci estra-
gemu urmatorele despre artistulu mentionatu:

„D. M. Pascali si soci'a Domnialui Matilda Pa-
scali artisti prin escelintia, elevii scolei franceze, fa-
voriti publiculu nostru, fiu devotatu alu natiunei
sale, dupa cum veti ave ocaziunea a-lu cunosce, s'a
decisu a veni cu o trupa mica dar' alesa prin partile
transalpine cu scopu, ca se arete si romaniloru si
strainiloru d'in acele-a parti, progresele natiunei ro-
mane in art'a dramatica; este totu, ce pote fi mai fru-
mosu, acesta idea d'in partea amiculu meu; ea este
folositoare si pietosa, folositoria intru catu elu va sei
prin art'a sa, prin limb'a nostra sonora si alesa se
radice vadi'a si reputatiunea natiunei; pietosa pre
catu ea tende, a deschide unu templu in care se se
intalnesca amici si neamici, pentru a gustà cate-va
momente, frumosulu si sublimulu artei.

Unde este arte si sciintia, mi se pare ca nemicu
nu pote fi banuitu; arte ve aduce amiculu meu Pas-
cali, si ea speru, va gasi la romani si straini protec-
tiune si iubire“ s. a.

Bine voiesca diuariulu M. Polgár a ceti aceste-a
orduri si de le afla demne, impartasiesca-le publicu-
lui seu, — indemne-lu ca se arete, ca scie pretiul
mai multu pre artistii romani, de cum sciu pretiul
publiculu Bucuresciloru pre artistii magiari. Se-mi
ierte inse M. P., daca cutediu a-i spune si aceea, cum-
ca artistii si-au aflatu in Bucuresci partinitorii sei,
ba chiar si poetii sei.

Nu am la mana unu diariu romanu de la Bu-

ROMANIA.

Raportulu

comitetului delegatiloru, insarcinati cu cercetarea chestiunii cai-
loru ferate.

A se vedè nr. Fed. 79 si 80.

O mai mare reducere a costului chilotricu nu s'a potutu obtiene, cu tote staruintele comitetului, cã-cu represintantii dlui Strusberg nu incetau a ne opune, cã pretiulu de 270,000 franci, pentru care Statulu romanu, are a garantã 7½ la suta, esto numai nominal, cã prefacerea lui in efectivu, in bani gat'a, nu se va potè efectua mai susu, de cãtu celu multu cu 60 la suta, cã prin urmare sum'a nominala de 270,000 franci represinta, in bani gat'a numai 162,000 franci.

La intimpinãrile comitetului cã, cursulu obligatiuniloru Openheim asta-di s'a suitu la 73 pana la 74 la suta, represintantii dlui Strusberg au replicatu, cã obligatiunile Openheim produc o dobanda de 8 la suta si cã numerulu obligatiuniloru Strusberg, va fi multu mai mare de cãtu numerulu obligatiuniloru Openheim, si cã chiaru pentru acestu cuventu, cursulu loru va trebui, sè fia multu mai scadiutu.

Concesionarii au refusat a consimpti la o reducere ulterioara a pretiului chilotricu de 270,000 franci, au refusat d'cu si atancea, candu d. cavaleru d'Ofenheim, prin telegram'a adresata guvernului si Adunarei legelative, a dechiaratu, cã primesce concesiuena Strusberg asiã cum este: (telle quelle) cu o reducere de 50,000 franci la chilotricu.

Actulu de concesiuena a dlui Strusberg, dupa cum s'a precisatu, s'a modificatu si s'a lamuritu, avemu onorea de alu supune onorabilei Adunãri, anesatu la raportulu presentu.

Luandu sciintia despre reuantierea dlui Strusberg, la sectiunea cailoru ferate de la fruntari'a Bucovinei la Iasi, domnulu Ofenheim a inoitu propunerea de a i sè concede esecutiunea acestei sectiuni.

Prin propunerea, trimisa prin telegrafu de la Vien'a la Bucuresti, domnulu Ofenheim reducea de o parte subventiuena Statului de la 57,500 franci, 40,000 franci pe chilotricu, er' de alta parte cerea sporirea pretiului concesiuenei provisoaria de 230,000 franci la 240,000 franci pe chilotricu.

Tot'odata dlui a gasitu de cuvintia, de a veni la Bucuresti si a continua negociatiunile sale.

La intrebarea, ce i-a facutu comitetulu, de mantienè propunerea facuta guvernului si Adunarei legelative, de a primi concesiuena Strusberg, asiã cum este si cu unu scadiementu de 50,000 franci la chilotricu, domnulu Ofenheim a datu respunsu afirmativu si forte categoricu.

D'in discusiune inse comitetulu s'a convinsu cã, d. Ofenheim avea idei forte eronate asupr'a puntului celui mai esentialu alu concesiuenei Strusberg. Dlui sustienea cã, Statulu Romanu are sè confecsiune si sè emita pe contulu sèu obligatiunile cãiloru ferate si prin urmare cã, in casu, candu concesionarii Strusberg si companie ar' emite obligatiunile numai cu 50 la suta a valorii nominal, Statulu va fi detoriu a le dà, pentru sum'a de 270,000 franci pe chilotricu in obligatiuni, de doue ori 270,000 franci, asiã dar' 540,000 franci pe chilotricu, care ar' represintã 270,000 franci bani gat'a.

Dupa ce inse comitetulu a precisatu puntulu acest'a in noulu actu de concesiuena a dlui Strusberg si anume a lamu-

mani, vomu potè, sè avemu si noi o literatura poetica. — Sè vedemu!

II.

In acestu capitolu vomu tratã asiè dara despre partea antãia a criticei sèu despre conditiunea materiale a poesiei.

Cu cãtu artea se desbraca mai multu de materialu sèu se esprime in unu materialu totu mai finu, cu atãtu ea devine mai perfecta.

Sculptur'a o mai perfecta de cãtu arhitectur'a, pictur'a de cãtu sculptur'a, music'a de cãtu pictur'a, pontru-cã fia-care se esprime in unu materiale mai finu, de cãtu tote celelalte. Si in fine poesi'a este mai perfecta de cãtu tote, pentru cã ea se desbraca de ori-ce materialu fisu. — Daca poesi'a se desbraca de ori-ce materialu sensibilu, care este totu-si materialulu in care se esprime poesi'a, dupace stã nedisputabile, cã ori ce arte, pentru a se potè esprime ori efeptuã, are neapcrata trebuintia de unu materialu? Poesi'a, propriu d'isu, nu are nice unu materialu; ea, ca cea mai perfecta arte, ca sum'a artiloru, este cu totulu nemateriale. Mediulu, prin care ea se esprime sèu se comunica este insusi sorgintele sèu principiulu ei. Principiulu ei inse este fantasi'a poetului, er' mediulu sèu modulu, prin care ea se percepe de cetitoriu sèu auditoriu este era-si fantasi'a aces'to r'a. Astu-feliu deca amu potè dice in unu sensu cu totulu impropriu, cã poesi'a are si ea materialu, acest'a ar' fi insusi fantasi'a, care inse nimicu nu este mai putfinu, de cãtu materiale.

Domnulu Maiorescu, dupa ce dice cu totu dreptulu, cã limb'a nu este materialu, fãra numai unu vehiculu, prin care ide'a conceputa de poetu se esprime si se comunica cu altulu, — care ratiunamentu inse d'insulu l'a decopiatu mai d'in vorba in vorba d'in unu celebru esteticu germanu,* dar' fãra sè nespuna, — apoi vinc si dice, cã materialulu poetului sèu mai bine alu poesiei se cuprinde numai in consciint'a nostra si se compune d'in imaginile reproducute, ce ni le descepta audirea cuvintelor poetice (?).

* V. Aesthetik oder Wissenschaft des Schönen v. Dr. Fr. Th. Vischer III. pag. 1164.

curesci d'in anulu 1860, in care cetisemu o oda dedicata cantaretiei Corneli'a Hollosy, in specie musice si opere magiare, o oda, carea incarca pre artistii unguri cu onoruri si cu totu ce pote fi frumosu, a-si reproduce d'in astea vre-o câte-va pasagie, spre a aretà fratelului M. Polgár, cã Romanii d'in Bucuresti, au sciutu pretiulu ce a fostu de pretiuitu la artistii magiari. Revist'a Carpatiloru de la anulu 1860, dedicã o recensiuena de 20 fecie opere magiare. Aici se potu ceti urmatoriele:

„Incepemu de la Dn'a Corneli'a Hollosy, prima-dona absoluta, si aretãmu, cã acest'a sirena incantatoria, unese in sine o mare parte d'in nuancele ce constituie pre adeverat'a artista. Vocea ei este omogena, suava si plina de agilitate. Canta dupa celu mai escelentu metodu alu scolei italiene, intoneza bine, lega si coloreza notele cu mare arta; dar' ceea ce maresce si mai multu acesteia merite este simtimentulu si expresiunea, ce pune in doiosele note ale partitiunei sale. Cu acesteia merite, ce nimeni nu pote sè i le contesteze, a reusitu a ne face sè vedemu pre adeverat'a Mis' Lucia, debila, inocenta, si dominata de unu amoru fatalu, care o duce la mortementu in primaver'a etatei sale, — er' publiculu incantatu pe accentele vocei sale o gratulã cu multime de flori si torente de aplause bine meritate.“

D'in astea pucine orduri pote vede M. P. cã Bucurestii au sciutu a pretiulu, ce erã de pretiuitu in artistii magiari, ma deca sum bine informatu, oper'a si artistii magiari gasira acolo si o primire buna si caldura d'in partea publicului, cã-cu numai acest'a i-a potutu inspira directoriulu companiei curagiulu, de a suitu pre scen'a teatrului d'in Bucuresti unu firu lungu de opere.

Nese caletori d'in Roman'a, cu cari avui onore de a conversa pre acelu tempu in Sabiu, aflau causele caderei artistiloru magiari in Bucuresti, nu in nepartinirea publicului, fãra cu totulu altu unde-va; domni acei-a duceau acolo o vietia mai sumtuosa de cum le-ar' fi ajutat midilocce, cum am dice, densii voiau sè faca in Bucuresti, nu numai pre artistulu, dara si pre cavalerulu magiaru.

Sè le punemu inse tote acesteia de laturi, noi credemu cumca M. P. prin observarea sa privitoria la partinirea lui Havi si comp. la Bucuresti, nu va fi voindu a disgustã pre publiculu magiaru de la partinirea artistiloru romani; d'in contr'a va fi voitu a face la connatiunali sèi, unu apelu, ca sè arete acesteia, ce insemnãza, a partinã art'a. Publiculu magiaru d'in Clusiu a datu deja dovada despre aceia, cã apretiesce art'a reprezentata de romani, cu ocasiunea concertului ce-lu arangiara romanii d'in Clusiu, la adunarea generale a asociatiunei trans. pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, tienuta in ver'a anulu trecutulu aici in Clusiu; suntemu convinsi, cã la casu candu dlu Pascali cu trup'a sã ar' veni in asta cetate, va aflã si la magiari apretiuirea meritata. △.

FOISIOR' A.

Critica unei critice

de Ar. Densusianu.

I.

In revist'a, ce am facutu a supr'a stãrei criticei literarie la romani, am promis, cã voiu reveni in decursulu acestoru studie si a supr'a unor critice publicate pana acum.

De asta data voiu a desbata si a-mi dà parerea despre cercetarea critica, ce a facutu dlu T. Maiorescu a supr'a poesiei romane, tiparita in Iasi in 1867.

Acest'a cercetare critica cuprinde pe 118 pagine o critica de poesie rele, cum se esprime autorulu, si pe vre-o 90 pagine esemple de poesie mai bune, formandu o brosiura de 9 cole. —

Dlu Maiorescu voese in acest'a critica a constata si a ne aretà, pana la care gradu de perfectiune a ajunsu poesi'a romana.

Resultatulu dupa dsa este, cã romanii pana acuma abie aru avè vre-o 11 poesie lirice, vre-o 10 fabule si epigrame, si vre-o 13 balade, dar' apoi si aceste-a nu dora nu sciuc ce poesie, fãra eca asiè — mai bune intre cele rele.

Acest'a este intielesulu pe scurtu alu criticei dlui Maiorescu.

Domnulu Maiorescu imparte tractatulu curatu criticu d'in acest'a brosiura in doue pãrti, d'in cari cea d'antãiu trateza despre conditiunea materiale a poesiei sèu despre acea-a, cum are sè-si esprime poetulu ideile sale; er' a dou'a parte trateza despre conditiunea ideala a poesiei sèu despre obiectele, cari are sè cante poetulu.

D'in acest'a se vede, cã dlu autoru nu voiese numai a critica poesi'a romana, dar' totu odata a dà adeveratiloru poeti romani, cari se voru nasce, cã-cu pana acum dupa dsa d'acesti-a nu avemu, si ore-cari principii si invetiature, intre cari apoi intretiesc teorie si ratiunaminte filosofice, estetice s. a. — dupa cari singure, deca le voru intielege si armã poetii ro-

ritu cã, nu Statulu romanu, ci d'in contra concesionarii Strusberg si compani'a, se obliga a confecsiune si a emite obligatiunile cãiloru ferate pe numele si contulu loru, si pe risicu si pericululu loru, si cã guvernulu romanu nu va luã asupra sa alta indetore, decãtu aceia de a garantã 7 si jumetate procentu, la 270,000 fr. pe chilotricu, domnulu Ofenheim dechiaratu cã, si-retrage propunerea sa si se marginesce cererea primei sectiuni de la Sucev'a-Stolniceni, la Romanu.

Numeru dupa multe negociatiuni si desbateri, care absorbitu tempu de doue septamani, amu pervenitu a intrã resistint'a dlui Ofenheim si a obtiene de la dlui unu scadiementu de 10,000 franci la chilotricu, prin urmare sum'a pe tr'u care Statulu va garantã o dobanda de 7 si jumetate la suta, romane acea stipulata in concesiuena provisoaria s'a datu de guvernulu in tomn'a anulu 1867, adica 230,000 franci. Ce se atinge de subventiuena ceruta de d. Ofenheim care in concesiuena provisoaria erã fisata la sum'a de 57,500 franci de chilotricu sèu a patr'a parte a intregulu costulu chilotricu, ea s'a redusu la 40,000 franci la chilotricu, cãtu cu 17,500 franci la chilotricu. Sum'a scadiominteloru de nute este dar' la dobandi (a 7 jumetate pe sum'a de 10,000 franci) 131,250 franci pe anu, adica câte 750 franci pe anu la chilotricu lungime, er' la subventiuena ce se cere de la Statu 3,062,500 franci, adica câte 17,500 franci la cãtimea de 175 chilotricu.

Tienundu sèma si de dobandile ce Statulu ar trebui a plãtesca, pentru a-si procura aceste 3.062,500 franci, adica cea sum'a totala a reduceriloru obtinute, devine si mai mare.

Tote cercãrile de a scuti pe Statu de subventiuena, de dusa la 40,000 fr. de chilotricu, au ramas fãra rezultatu. Ofenheim ne a intepinat, a) cã la tote cãile ferate noi, esecutate de dlui, guvernulu austriacu a participatu a cincea parte a pretiului chilotricu, si cã tote guvernulu subventiuena intreprinderile de cãile ferate; b) cã, in ultimulu tempu, Franci'a a datu subventiuni forte insemnatorie, cãtu atãtu calea ferata de la Crasovi'a la Lemberg, cãtu si calea de la Lemberg la Cernauti, precum si acea de la Cernauti la Sucev'a, a costatu fãra asemanare mai multu, de cãtu de dlui, pentru lini'a de la Sucev'a la Iasi si Romanu, cã-cu la cãntãia, guvernulu austriacu a garantatu dobandilo unui capitalu de 321,660 franci pe chilotricu si a datu concesiueniloru gratis pe 10 ani si intrebuintiarea unei linie de cale ferata gata; la lini'a de la Lemberg la Cernauti, guvernulu austriacu a garantatu o dobanda de 7 la suta, la unu capitalu de 315,000 franci la chilotricu, era la lini'a de la Cernauti la Sucev'a o dobanda de 7 la suta, la unu capitalu de 337,000 franci la chilotricu, d) cã, prin concesiuena ceruta, dlui indetoresce a-si procura singuru pe cont'a s'a, capitalurile necesarie la constructiunea cãile ferate, candu pentru concesiuena Strusberg Statulu romanu indomneza procurarea capitalulu prin garanti'a dobandiloru obligatiuniloru emise de acea compania, e) cã concesiuena dsale, de si se areta scumpa de cãtu acea a dlui Strusberg, totusi este mai scumpa de cãtu acest'a, pentru cã procurarea capitalurilor se face in actiuni, care nici odata nu se potu emite cu cursu asiè de favorabile, precum se emitu obligatiunile; f) lini'a de la Sucev'a la Iasi si la Romanu esto una d'in cele grele d'in Roman'a, d'in caus'a mareloru dealuri d'entre Stolniceni la Tergulu frumosu, multu mai grea de cãtu lini'a

Marturisescu, cã nu intielegu, ce voiesc criticulu acestu ratiunamentu, pentru cã elu pe terenulu specificu a poesiei nu are nici unu intielesu, fãra numai pe terenulu loru alalte arti, dar' si aici numai forte marginitu si cu putere forte relativa de perceptiune. Sè me esplicu. D'nsu dice in scurtu, cã materialulu poesiei este consciint'a nostra. Departe inse de asiè ceva. Consciint'a este unu celu d'antãiu stadiu sèu procesu, prin care omulu concepe simplu unu obiectu exterioru cu imaginea, ce si-o face elu spre acelu obiectu in interiorulu sèu.

Acestu procesu inse esto comunu totoruru omeniloru. Celu ce vede unu edificiu, o statua, o icona s. a. singuru a aceea, cã le vede, pricepe in generale, cã sunt sèu esențiale obiectu si in speciale, — in cãtu lu-ajuta esperint'a. Nu numai cu consciint'a este cu totulu imposibile a potè produce o prosa, necum o poesia, si totu asiè de imposibile a potè pricepe si gustã. La acest'a se cere fantasia, cã-cu numai acest'a se potu percepe si reproduce imaginile poetului. Nu dicea, materialulu, in care luca poetulu cu fantasi'a lui, cã insu-si fantasi'a cetitorului sèu auditoriului. Acestu ratiunamentu, care celebrulu esteticu citatu mai susu lu-desvolbu largu, este atãt'a de justu, atãt'a de fondatu, in cãtu nu incãpe nici cea mai mica indoela. Dlu criticu inse de ce tiene mortisiu de elu, si-lu decopieza, l'a neintielesu si cã si in alte locuri, dupa cum ne vomu convinge mai in jos.

Nu potu trece de la acest'a materia fãra a relevã unu d'in cele mai frapante contradicci in critica dlui Maiorescu.

D'insulu adeca dice la pag. 2 prin rostulu lui Vischer cã limb'a nu este materialulu poesiei, fãra numai vehiculu loru sèu mediulu, prin care ide'a conceputa de poetu se comunica cu altulu, er' la pag. 36, dupa ce a scãditu mai nainte despre conditiunea stilistica a poesiei, dice: „Particularitãtile stilului poetice (espresiuini determinate, epitete, personificãri, comparatiuni) puredu totu de trebuint'a de a sensibilizã gandirea obiectelor; acest'a devine d'in necesitatea de a crea poesiei elementulu materialu ce nu-lu afla gat'a a fara d'in sine, de care inse nu se pot lipsi nice unu opu de arte, frumosulu fiindu togmai expresiu-

la Cernauti la Sucev'a, care prezintă dealuri, vâi și rișe obștice cunoscute după cum dovedesc studiile făcute de inginerii societății, trimisi în anii trecuți în Moldov'a, studii, care au costat pe acea societate peste 200,000 fr. și g) în fine, că numai societatea reprezentată de dlui este în stare de a executa calea ferată de la Sucev'a la Iasi și cu care asta-di se executa calea ferată de la Cernauti la Sucev'a, în 17 locuri de odată, cu un contingent de mai bine de 6000 lucratori.

Concesiunea modificată a dlui Ofenheim se aneaza pe baza raportului prezentu.

„Pe când comitetul credea, că a finit lucrările sale“ a venit, prin ministeriul lucrărilor publice, un nou proiect de concesiune, cu data 30 aprilu, prosintatu de d. Chapman, procuratoru fratiloru Waring, constructori d'în Londr'a.

Frații Waring mântiu propunerea lor, făcută la începutul anului 1867 Senatului Romaniei — de a construi pe cont'a Statului romanu 600 kilometre de căi ferate, cu o lungura cale de la Galati către Mihaileni, cu unu ramu la Iasi și unulu la Brail'a, și de la Brail'a prin Buzeu la București.

Terminulu construcțiunei calei ferate este de șese ani, adică numai câte una sută de kilometre pe fia care anu, și pretulu cerutu este totu acelu cunoscutu d'în anul trecut, adică câte 170,000 franci efectivi pe kilometru, séu în totulu pe câțimea de 600 kilometre sum'a de 102,000,000 franci (bani ga'ta).

Frații Waring propun, ca pentru sum'a de 102,000,000 franci efectivi, guvernulu romanu să le dea obligațiuni, de ale Statului, create ad-hoc, în sum'a de 150,000,000 franci nominali, pe care dloru le voru primi aforfaiu cu unu cursu de 28 la sută.

Obligațiunile aceste voru aduce o dobândă anuală de 8 și jumătate la sută, și voru fi rambursate al pari în 24 de ani, prin ajutorulu uniu fondu de amortisiune de o jumătate la sută pe anu.

Frații Waring consoleza pe guvernul că, după combinațiunea financiară făcută de dloru, Statulu nu va avé a plăti nimica în cursulu celor doi primi ani ai construcțiunei, și la alu treilea anu nu va plăti de cătu franci

Statulu va plăti in se la alu patru-lea anu	4,500,000
la alu cincilea anu	7,500,000
la alu șeselea anu	7,500,000
de la alu șaptelea anu începundu și în cursu de optu-spre-diece ani câte 15,000,000 franci pe anu, asiã dar	270,000,000
Sum'a totală . . . . . franci	301,500,000

Frații Waring mai ceru în art. 3 alu concesiunei propuse, ca anuitatea de 15,000,000 franci să se plătescă la fia care șese ani în numerariu la Paris, Londr'a și Briixella, după cererea dloru sale.

Totu odată mai ceru, ca acést'a anuitate să se garanteze prin o afecțiune specială și privilegiată a întregulu resou de cale ferată, ce le s'aru concede, precum și a veniturilor ei, și peste aceste și prin o primă ipotecară asupra totalității veniturilor anuale ale Statului, după prelevarea sumelor des-

rea unei idei sub o formă sensibilă corespondentoria. „Va să dăca, aicea d'insulu afirmă d'în contra, cum că limb'a este elementulu materiale alu poeziei. Apoi în fine la pag. 70, por varios casus vine éra-si la asertiunea d'antâiu, adică la ratiunamentulu lui Vischer. Umgekehrt ist auch gefahren.

Mai încolo dlui criticu, de la pag. 4—19, estrage doue capitole lungi d'în estetic'a lui Vischer, III. §. 850 și 851, unde tracteaza despre aceea, că de-ora-ce cuvintele în limbă cu tempulu și-perdu fondulu lor materiale și devin totu mai abstracte, stereotipe séu tocite, asiã poetulu totu-de-un'a să se adoptere a scrie cu cuvinte d'acele, cari sunt mai plastice, mai viue.

Nu-mi potu resiste a nu reproduce unele pasaje relative la acést'a materia d'în estetic'a lui Vischer, copiate în tăcerea momentulu de dlu criticu. Elu dăce: „Poesi'a în spre-tinile ei nu trebuie să admită nimicu diumetatitu, limitatu, servatulu séu impartitu. De-ora-ce în poezia totulu trebuie să fie numai vietia, asiã totu odată trebuie să fie și totulu întreg; spresiunea mai bine să fie îndresnetia până la necredibilă, de cătu timidă, sficioasă, ciuntită. Spresiuni ca: bini-tioru, încātu-va, în parte, în cătu, asiã d'îcund, s. a., recescu numai de cătu poezi'a, și alteroza întic-ului poeticu. Pentru aceea metafor'a este mai poetică decât asemenarea.

„Mai înainte de tote să vedemu acele mediu-loce simple, prin cari poetulu și-sensibilizeza ideele sale.

„Poesi'a nu trebuie să lase ca cuvântulu să fie aci numai unu conceptu mortu pentru fantasia. Fiindu că substantivulu, ca subiectulu alu construcțiunei, în limb'a de tote d'ilele, este unu conceptu uscatu, secu, astu-feliu romediulu celu mai de aproape spre a-lu inviosia pentru fantasia, este a-i adaugo epitetu. Epitetulu este aici una adaugere, érá nu predicatu; pentru că aici nu e vorb'a încă despre o espusetiune, carea are a se efectua numai prin întregă construcțiunea, fără este vorb'a despre dezvoltarea subiectulu pentru a-lu infatiosia cătu mai viu și mai expresiv înaintea ochiloru niștri séu înaintea fantasiei.

tinat la serviciulu împrumuturilor, contractate până acum de cătra guvernulu Romaniei.

Frații Waring mai ceru (art. 4.) ca, în termenul de doue lune, numerate de la semnatura concesiunei propuse de dloru, guvernulu Romaniei se fia obligatu a remite în manele uniu alu treilea deponitaru cele 150,000,000 franci de titlu definitiv, create de Statu și destinate a fi date ca plata dloru sale.

Frații Waring mai ceru, ca guvernulu Romaniei să trimită la Londr'a unu comisariu, însărcinat cu supraveghierea expedițiunei materialulu în totulu, destinat la construcțiunea călei ferate.

Acelu comisariu va fi detoriu, contra remiterii certificatulu de încarcare și alu certificatulu de asigurare a materialulu speditu, să plătescă fratiloru Waring, prin mandat a supr'a uniu alu treilea deponitariu, costulu cuvintulu pentru acele materialuri, împreună cu costulu transportulu (art. 6.)

Frații Waring și-reserva dreptulu de a se aprovizionă în Franci'a, în Angli'a, în Belgi'a, séu unde voru crede, cu idetorierea în se de a însciintia pe comisariulu guvernulu de spre loculu aprovizionării, prin urmăre acestu comisariu va fi detoriu a ambă după frații Waring d'în capitala în capitala, spre a le liberă mandatele cuvinite, cătra deponitariulu obligatiunilor pentru materialurile pe care guvernulu va fi detoriu alu plăti, chiaru înainte de alu primi (totu art. 6.)

Frații Waring se obliga, dreptu garantia a execuțiunei îndetoririloru, a depune în manele guvernulu Romaniei, la semnatura convențiunei, o cautiune de 1,000,000 franci semnata și garantată de cătra o casa de banca, primită de buna de guvern.

Abiã finisă comitetulu cercetarea și studiulu edițiunei a doue a concesiunei propuse de frații Waring, cându se vediu surprinsu de a o treia edițiune a propunerei, făcută de unulu d'în frații Waring în persona, care cu totu respunsulu, ce i se dete de cătra comitetu prin D. Manassis „că ostenele și cheltuiel'a calorieriloru sale nu va avé nici unu rezultat, pentru că sistem'a dumisale, sistem'a construcțiunei pe cont'a Statulu, nu este admisibilă“ a gasitu de cuvintia de a veni la București.

(Va urmă.)

Noutăți Straine.

FRANCIA. După diurn. „Monde,“ în unele părți d'în Franci'a apusena se întempla în prezinte demonstrațiuni curioase. Trupe înarmate de țierani trecu preste țienuturi întregi, intra cu violintia în baserice, conturba cultulu domnedicescu, maltrateza prepreți, frangu vasele și instrumentele sante, mai vertosu acele-a, pe cari se afla însemnele guvernulu trecut. Tote aceste se făcura în 25 maiu la Bonnezac prin 400 țierani. Puterea armată abiã i potu alungă, a prinde pre complicitii de capetenia și a-i arestă.

Diurnalulu „Étendard“ și-esprime parerea de reu, că senatulu imperiale austriacu a primitu darea cuponelor, și speroza, că guvernulu francescu se va întrepune de nou în interesulu capitalulu francescu, care capetă una lovitură atât de cumplită. — Diurn. „France“ se pronunția în asemene întielesu.

„Acést'a va să dăca „epitetu ornate“ (epitheton ornans) care d'în punctulu de vedere alu prosei este numai unu ornamentu acatiatu, „asiã d'icund, de idea, érá d'în punctulu de vedere alu poeziei este o desghiaciare, o încăldire a imaginii, carea se recise și înghiaciase în cuvântulu de tote d'ilele. Acést'a dezvoltare este atât de necesară în poezia, încātu ea, mai cu sama pe terenulu epicu, ficeza epitelile sale ca stabile, nescămbate; ea nu face în se acést'a numai pentru ea să aiba cu ce să-si impla versulu. Cuvintele aripate a lui Omeru, pr. Achii pletosi, mormea lungitoria, va să dăca carea lungesce pre omu la pamentu, ori cătu se repeteza, totu-si nice odată nu ne displacu.

„Sensibilizarea se pote efectua și prin aceea, că poetulu esprime situațiunea séu faptulu și prin unu verbu. Aci totu-de-un'a sunt a se preferi verbele acele, cari au o însemnare mai nemediată, mai ageră, mai sensibilă séu expresivă. Este mai poeticu a dăce: dorerea me scurba, me sapa, me rodo, me petrunde, de cătu me misca, me imple, s. a.“

Mai încolo vorbindu Vischer despre asiã numitele figure metonimie și sinocdoche, dăce: este unu ce caracteristicu la metonimia, că ea nu urmeza numai legile individualizării, punendu singularulu în locu de generalu, speci'a în locu de genu pr. Cicerone în locu de oratoriu, cané în locu de animale, dar' totu odată ea pune generalulu, abstractulu în locu de specialu, singularu, concretu; secolulu în locu de generațiunile în vietia, omenimea în locu de omeni, sperarea în locu de speratu, rosboiulu și pacea în locu de ceea ce se cuprinde în ele, omorulu, în locu de omoritoriu.

„Altu-feliu acést'a nu este altu-ceva de catu o abreviatu logică, care obvine în tote limbele, chiar' și în pros'a de tote d'ilele. Dar' totu-si d'în acést'a lungă departare, numai unu pasu trebuie să facemu noi de locu, și ajungemu în centrulu, în anim'a poeziei. Acést'a procedură nu se întempla numai prin aceea, că poetulu pune abstractulu acolo, unde pros'a nu l'ar' fi pus, d. e. cându dăce Machetu înainte de omorirea lui Dancanu că „a cum a merge omorulu la lucrulu séu,“ pentru-că aici și în limb'a de tote d'ilele se pote pune omorulu în locu de omoritoriu, — fără poetulu totu

ANGLIA. Bright să infatiosia în Liverpool, la 4 iun., la unu meeting mare, a carui obiecte fure resoluțiunile lui Gladstone. Bright fi invitatulu pentru a le aperi, și în acestu întielesu și-a și țienutu discursulu. Elu aretă că religiunea de stat a Irlandiei ar' fi pedo'a de capetenia pentru uniunea Angliei cu Irlandi'a. — În Irlandi'a asta-di domnesce religiunea unei minorități neînsemnate, — carea are una avere de 13—14 milioane pundi sterl. Oratorele invocă pre ascultătorii săi, că precum au fostu ei totu-de-un'a nedependinti de religiunea de stat și liberali în politica, să proceda și acum, cu ocaziunea alegeriloru noue, în acel'a-si spiretu fatia cu cestiunea principale. Dreptulu, dreptulu egale pentru catolici și protestanti, va triumfă, pentru că trebuie să triumfe. „Clubulu liberal“ d'în Liverpool a întemplatulu pre Bright cu ovatiuni mari. Câte-va mli se adunara în Philharmonic Hall și dederă unu prandiu serbatorescu în onorea lui Bright, Harcourt și Vernon, cari fure ospetii distinsi. Adunarea esprime recunoscintia lui Bright pentru activitatea lui liberală de 25 ani.

TURCIA. Cestiunea cetică se apropia de fine, pentru că i-lipsește vietia. Tote fantanele de sucursu pentru insurgenti au secatu, și în urmărea ace'a a și capitulatu comandantele districtulu, și 500 familie musulmane se re'ntorcu în satele lor. În muntii Omalos s'au țienutu o adunare generală, spre a desbata, ce e de făcutu între cercustările de fatia, fiindu că refugiații în Syr'a, Milo și însu-si în Aten'a suferu lipse mari și întetiescu închiiairea revoluțiunei. În acést'a adunare s'au adusu concluzulu, să se trimită Zimbrakaki la Aten'a cu unu ultimatu, spre a face pre Greci'a să pasiescă activu în favorea lor, séu să cera „pace separată“ cu port'a. Insurecțiunea dara nu mai pote țiené, de cătu câte-va septemane, de cum-va nu se schimba constelațiunea. Participarea Rusiei la acést'a rescoldă e dovedită. În 14 l. tr. dirigatori'a d'în Cret'a a prinsu o pachetă cu hârtie importante, concepute de consululu rusescu.

E cunoscutu, că capulu preutimei musulmane a votatu sultanulu o adresa de multamire pentru reformele liberali. O parte a preutimei în se nu consentiescă cu aceea și vre să face una contra-demonstratiune. Polit'a a împedecatu acestu scandalu. De atunci s'au formatu o reuniune de țurci vechi, cari voiescu, să depuna pre sultanulu și să pedepsesca pre ministri. Reprezentantele Rusiei se reține de la tota manifestațiunea în privint'a reformelor inaugurate, „pentru că Rusi'a nu vre să se amestece în afacerile portei“ pre cum dăse, cându lu-provocă reprezentantele francescu și anglesu, să gratuleze sultanulu cu ei d'împreună. În Bosni'a să fia eruptu rescoldă în vr'o patru locuri.

ISPANIA. Brigantii s'au sporitu forte, încātu acum au coragiulu de a persecută pre caletori și pana la portele capitalei, Madridu. Guvernulu e înatâtulu de ocupatu cu sustinerea absolutismulu și cu înfrunarea tendințelor liberali, încātu nu-i vine a

odată însufletiescă, personifica abstractulu. Acést'a se face cu o putere originală în epitetu și verbu, împreună cu celelalte dezvoltări și adaogeri, precum d. e. d'ico Macduff la Shakespeare: „scheletosulu omoru desceptatu de lupu, sentinel'a care urlandu i-dă semnallu, se scola și se duce ca o stachia la țient'a lui; Cochetari'a zace în cadropu îmbracată în haine de metasa; rosboiulu se sburlesce și si-rangesce dintii în ochii blandi ai păcei“ etc. — D'în acestea se vede, că personificarea este totu acelu actu, prin care s'au nascutu diicii, cu singur'a deosebire, că personificarea romane numai o aperiția liberă estetică, pe cându creațiunile cele mai însemnate ale mitologiei s'au fipsatu în credința ca persoane reale. Cu tota fipsarea acestei personificări, totu-si ea a remasu necurmatu și în o forte mare abundenția totodată și ca unu actu liberu poeticu, care cu atât se repetă mai desu și succedă usioru, cu cătu omenii se dedase și se invetiască pe personificarea de diei. Cei vechi posedu o fantasia atât de îndresnetia în însufletirea de concepte generale, precum'abiã s'ar' fi potutu asteptă de la linistea lor plastică. La Sofocle ajutoriulu are ochi voiosi, vorbele la Euripide și Asistofane au ochi nepretinosi, la Pindaru versulu, ce este în nascere, are fatia stralucitoria d'în departe; chiaru și sufletulu i se ascriu ochi, calumpni'a are ochi ardietori, la Shakespeare jalusi'a este unu monstru cu ochi verdi. Oratiu încă are personificări forte fantastice, etc., grigee, carea se sue pe calu d'în deretulu calaretiulu.

Acestea juste și adunci ratiunaminte a celebrulu Vischer le vedemu pe paginile amintite, 4—19, d'în critic'a dlui Maiorescu ca proprie a le sale!

Relativu la observațiunile, ce le face dlui Maiorescu a supr'a asemenării poetice, nu potu fi de acordu cu d-sa.

D'insulu dăce, că pre cum prin des'a întrebuintiare se tocescu monetele și se perde clipulu și pajur'a exprimată pe ele, asiã d'în comparațiunile pre desu audite se sterge imaginea sensibilă și cu acést'a tota ratiunea lor de a fi.

(Va urmă.)

minte, sê rareșca bandele de hoti și briganti, cari cutriera tote satele și orășiele. Guvernulu cu atâtu e mai aspru față cu pres'a. Asiè mai de curundu a confiscatu diurnalulu progresistu „Novedad,” de-sî acum de septemane întregu nu aduce articli originali, ci „d'in punctu de vedere de asigurare” se marginesce a reproduce numai d'in celelalte diurnale spaniole.

Varietati.

** (Principele Napoleonu in Vien'a.) Principele Napoleonu — precum amintisemu in num. trecutulu a ajunsu la Vien'a, unde fu primitu de ambasadorulu francescu și italianu și o multime de poporu, care se adunâ in unu numeru forte mare la otelulu „melulu albu” unde erâ incuartiratu principele. Ambasadorele Francei Grammont petrecundu-lu, a ramasu cu principele pana la 1/4 12 ore, și au cinatu la olalta. In 6, l. cur. înainte de amea-di principele a primitu pre cont. Uexküll, care-lu înscintia, că M. S. imperatulu voiesce a-lu cercetâ. La 11 ore înainte de amea-di s'a presintatu Maiestatea Sa, conversandu cu principele mai bine de 3/4 ore. Politia a observatu cea mai mare atentiune față cu principele, căci de-sî principiloru, cari caletorescu incognito nu li compete primire solemnă și veghiare, politia totu-si s'a ingrigitu, ca principele sê aiba vigilia, inse nu de ostasi, ci de barbati de incedera.

** (Unu aparatulu nou in diet'a Ungariei pentru stringerea deputatiloru.) La tribuna presidintului dietei s'a facutu unu aparatulu, care sta in legatura cu mai multe clopotiele d'in antisiamburu, buffet și chiliele laterali; apasandu aparatulu tote clopotielele suna, și atunci se vedu cum alorga deputatii in casa. „Wanderer” dice, că ar fi bine a introduce și in Vien'a acestu instrumentu. Ei bine, acum dar' nu remane altu ce-va, de câtu a inventâ, că prin ce instrumente s'ar potè chiamâ la sidintie și deputatii d'in provincia și acei-a; cari numai arare-ori cerceteza diet'a. — Inventatoriulu ar trebui remuneratu d'in diurnulu acestoru deputati.

** (Una foia francesca despre Franciscu Deák.) Daca nu am cunosce tienut'a unoru foie straine, cari sunt gat'a a scrie pe langa tote guvernele, fia acele câtu de despotice, numai sê le platesca bine — ne amu mirâ și de articulu foiei francesce „Revue des deux mondes” care in numerulu curinte alu sêu incarca cu laude pre Franciscu Deák, — pre compunatoriulu famosulu dualismu, si se exprima, că ar' fi bine a se radica unu monumentu, in loculu acel'a, unde e movila de incoronare. La acestea observeza „M. U.” că nu scie, câtu a costatu acest'a lauda pre guvernulu, si d'in ce fondu se remunereza zelosii laudatori; atât'a inse e adeveratu, că aici acasa inca nu a propasitu nimenea cu atare propusetiune, de-sî s'au miscatu tote pietrele pentru popularisarea numitulu barbatu. In urma „M. S.” adauge că „Revue des deux mondes” precum se vede, nu scie proverbiulu „dupa apunere trebuie laudata diu'a.”

** (Principele Napoleonu e insotitu;) de coloneliu Ragon, Ferri, Pisani; de Dr. Berenger, plenipotentiatulu in afacerile orientale, și de intendantele imperatului, Schäfer.

** (Conspiratiuni magiario-polone.) „Politik” scrie, că este dile s'au tienutu in Pest'a conferintia confidintiale intre politici mai emininti ai poloniloru și magiariiloru. Spre scopulu acest'a au calatoritu la Pest'a și câti-va membri d'in emigratiunea polona.

** (Fata cu protestele francesci contr'a dârii de cupone) ministrulu de finantie Lonyai a dechiaratu, că cuponele imprumutulu magiariu sunt scutite de acest'a dare.

** (Multumita publica.) Tenerimea romana de la gimnasiulu completu d'in Blasiu in 14 maiu, in ajunulu maretiei dile de 3/15 maiu, arangia unu concertu, cu venitululu curatu destinatu intru folosulu societatii de lectura a acelei-a. Venitululu totalu pana asta-di e 111 fl. 50 cr. v. a. Numele marinimosiloru contribuitori sunt: D'in ser'a de concertu: DD. C. Papfalvi can. metrop. 4 fl., Simione P. Mateiu arch. 1 fl., Basiliu Bianu 1 fl., An'a Negrutiu 1 fl., Paulu Bogdanu par. 2 fl., Korekas Gábor 1 fl., Samoila Molnaru jud. c. 2 fl., Réz Mihály 1 fl., Albert Elek 1 fl., Pap László 1 fl., Ladislau Popu propr. 2 fl., Car. Bonodek med. 2 fl., Car. Schieszel ap. 2 fl., Alesandru M. Micu prof. 1 fl. Alesandru Hossu 1 fl., Gedeonu Blasianu pref. 1 fl., Danielu Bretter 1 fl., Nicolau Moldovanu asos. 2 fl., Gregoriu Mihali can. 2 fl., Stefanu George 2 fl., Atanasiu Macelariu 50 cr., Basiliu Busosiu 50 cr., George Popa propr. 2 fl., Mendl Simon propr. 3 fl., Basiliu Crisianu prof. 1 fl., Nicolau Solomonu prof. 2 fl., Ioane Pinciu v. com. 1 fl., Ioane Gerasimu can. 1 fl., Dionisiu Rusu 1 fl., Simione Micu prof. 1 fl., Gotfridu Reichenberger med. 2 fl., Isidoru Albini 2 fl., Ioane Santu can. 1 fl., Vasiliu Bugneru 1 fl., Iulian'a Gruitia 1 fl., Alimpiu Blasianu prof. 1 fl., Ioane Ignatu protop. 1 fl., Ioane Crisianu 50 cr., Petru Grama 1 fl., Mihailu Popu 50 cr., George Macaveiu can. 1 fl., Vasiliu Ratiu prof. 1 fl., Iuliu Popu 50 cr., Arone Boeriu prof. 1 fl., Beniaminu Pülep neg. 2 fl., Danielu Mihály neg. 2 fl., N. Bemu contr. 1 fl., Ioane M. Moldovanu prof. 1 fl., Petru Solomonu prof. 1 fl., G. M. B. Schmal 2 fl., Paulu Marinu prof. 1 fl., Andreiu Marcu 2 fl., Ioane Fratila 1 fl., Nicolau Rusanu prof. 1 fl., Zacharie Branu par. 1 fl., Vasiliu Moldovanu jude prim. 1 fl., Alesandru Neagoe propr. 3 fl., v. a. Const. Alutanu canonicu 2 fl., 1 fl. s'a aflatu fâra numele contr. Afara de acesti-a au mai incursu d'in afara: De la Alb'a Carolina prin medilocirea onorab. d. c. r. capitanu Stefanu Borgo-

v. a. 11 fl., v. a. și anume de la Dd. Stefanu Borgovanu 2 fl., Ioane Margineanu supralocot. 1 fl., Nestoru Margineanu supraloc. 1 fl., Teodoru Popu locoten. 1 fl., Giorgie Popu preceptoru 1 fl. și d'in Ord'a de la Dd. Siandoru loc. pens. 5 fl., de la Muresiu Osiorheiu prin Dd. Ludovicu Ciato 4 fl., și anume de la Dd. Rudolfu Fagarasi 2 fl., Ioane Bardosi 1 fl., Demetriu Fagarasi jun. 1 fl. De la Ocenisior'a de la Dd. Demetriu Petricu par. 1 fl., de la Aiudu prin Dd. G. Popa 1 fl., de la Dd. Alesandru Velicanu, fl., d'in B'ia de la Ioane Horsi'a par. 1 fl. D'in loco a mai incursu de la O. D. Teodoru Covrigu, propr. 10 fl., și de la Dd. Antoniu Vestimianu can. 1 fl. v. a. sum'a 111 fl. 50 cr. — Dandu aceste la publicitate, suserisulu comitetu implinesce una detorintia placuta oferindu in numele tenerimei omagiulu celei mai profunde multumite publice toturoru Dloru contribuitori pentru marini mosele loru sacrificie; asemene onorab. Domnu Beniaminu Fülep negot. d'in locu, pentru bunetatea, carea a avutu-o dandu-ni sal'a pentru concertu gratis; precum și Dlu prof. de desemnu Paulu Marinu pentru tabloulu „Mortea lui Mihaiu Eroulu” depinsu cu multa elegancia, cu care benevol a ne infrumetia scen'a. Blasiu in 5 iuniu 1868. In numele comitetulu arangiatoriu. Artemiu P. Alecsi, m. p. presiedinte, Georgiu Ciortea, m. p. casariu.

** (Multumita publica.) Subscrisulu mi-implinescu cea mai placuta detorintia aducundu multumita publica urmatoriloru onorab. dd., pentru sum'a de 137 fl. v. a. cu care au binevoitu a mi-usiorâ estu tempu continuarea studioloru; anume Dd. Georgiu Popu jude orfanale și posesoru in Basesci 70 fl., v. a., Mihaiu Popu jude cerc. 20 fl., Atanasiu Blasianu 5 fl., Petru Popu iun. 5 fl., Sim. Popu 5 fl., Petru Popu sen. 2 fl., Lad. Varsenyi 4 fl., Ioane Sabou 2 fl., Ioane Boitoriu 2 fl., Vas. Blidariu 2 fl., Dim. Tomsia 2 fl., Vas. Bancosiu 1 fl., Ioanu Petre 2 fl., Stefanu Lungu 2 fl., Gavr. Popu 1 fl., Giorgiu Sabou 2 fl., Flor. Cutiotu 1 fl., Dim. Boga 2 fl., Al. Ilutiu 1 fl., Mihaiu Branu 1 fl., Andreiu Simoncea 2 fl., Mihaiu Brindusianu 2 fl. — Pest'a 10 iuniu, 1868. Andreiu Cosma juristu, in IV. anu.

** (Perceptiuni d'in vendiarea tabacului in a. 1867.) Perceptiunile pentru fabricatele de tabacu interne și esterne, vendute in tiera in a. 1867, facu sum'a de 52,704,833, fl. prin urmare (subtragendu 3,272,440 fl. pentru Veneti'a) cu 2,753,581 fl. adeca 5 1/2 % mai multu, de câtu in anulu precedinte. Daca vomu adauge la sum'a de 52,704,833 fl. sum'a de 602,375 fl. scoasa d'in vendiarea specialitatiloru de tabacu și sugâri; dupa aceea fabricatele de tabacu vendute in lun'a lui Decemvre 1867 in Sasoni'a și Prusi'a cu 24,615 fl. și respoptive 31.553 fl. la olalta cu 56,218, apoi resulta perceptiune totala de 53,363,426 fl. asiè dara cu 3,412,174 fl. adeca 5 9/10 % mai multu, de câtu in a. 1866. Acestu rezultatu favoraveru s'a mediu-loicitu prin vendiarea unei cantitati mai mari de sugâri fabricate in tiera. Consumulu sugareteloru duple a scadiutu cu 14,919,887 darabe, a virginieloru cu 5,083,077, a sugâriloru ordinare interne cu 3,156,616, a sugâriloru de Avan'a lit. cu B. 2,370,009 darabe. — Sugâri adeverate de Avan'a s'au vendutu cu 2,438,609 mai putiene. Scaritiarea cea mai mare se afla la Londra și Milare comune. Consumulu tabacului de fumatu s'a urcatu cu 1,173,358 funti de Vien'a mai multu, de câtu in anulu procedinte. Consumulu burnutulu scade și adeca cu 2249 centenarie de Vien'a.

** (Consulatu rusesu.) In Cernauti s'a infintiatu unu viceconsulatu rusescu. Viceconsululu Nazimov si-va incepe provisorice functiunile; manifestatiunea oficiala se va face dupa primirea esecuturii.

** (Conferintia europena intrenatiunale in caus'a telegrafelor) se va deschide la 12 l. c. in Vien'a. Sidintiele voru fi publice. Se accepta vr'o 40 deputati la acest'a conferintia. — Romani'a inca are deputatulu sêu in person'a dlui Falcoianu, directorele generale alu postelor și telegrafelor d'in Romani'a.

** (Serbatoarea natiunale de 3/15 maiu) s'a serbatu cu mare entusiasmu și la Saliste in loculu numitu Mailatu cu cuventârii insufletitorie. Asemene, scrie „Gazet'a Trniei” serbara acest'a dî maretia și invetiatorii d'in Saliste impreuna cu toti cei-a-lalti d'in intregu scaunulu Salistei și inca și cei ai scolei erariale d'in Orlatu, d'improuna cu tota tenerimea scolaria a concernintiloru invetiatori, la care participara și câti-va romani d'in Sabiiu. Loculu serbarei fu padurea numita Bercu-rosiu la comun'a Sacelu, unde s'a adunatu o multime de 4-5000 suflete. A fostu intr'adeveru o serbare solemnă, cu banchetu, strigâri de vivate, cântâri, jocuri, puscaturi etc.

Sciri electrice.

Vien'a, 9 iun. Cas'a deputatiloru a primitu astadi conformu propunerii comisiunei proieptulu de lege despre vendiarea bunuriloru de statu, si a aprobatu contragerca unei detorie pendinti de 25 milioane, care va fi a se amortisa d'in vendiarea bunuriloru de statu pana la finea anului 1869. Apoi a primitu in a trei'a cetire tratatulu de naigatiune inchiaiatu cu Angli'a.

Florenti'a, 9 iun. Camer'a a respinsu acelu articlu d'in legea dârei de venitu, care scutesce de darea

venitulu hârtiele de renta, sunatorie pre numele curatui-a și se afla in straintetate.

München, 9 iun. Faimelle foieloru d'in Parisu, cumcâ s'aru tramite in Landau ostiri prusesci, se demintiescu pre cale oficioasa, ca nescociri tendintioase.

Vien'a, 8 iuniu. Principele Napoleonu va remanè aici pana Sambata. Senatulu imperialu se inchiaia dupa trei septemane. Legea de armata nu se substerne casei.

Vien'a, 8 iuniu. In sidintia de asta-di a casei deputatiloru se primira urmatoriele resolutiuni: 1) Regimulu se provoca, sê substerna câtu de curendu unu proieptu pentru acoperirea deficitulu pre a 1868 pre calca contributiunii. 2) Pentru acoperirea deficitulu aniloru urmatori sê se eluce proiepte, despre reform'a dâriloru directe, despre urcarea dârei de sacharu și despre introducerea dârei de clase.

Berlinu, 7 iuniu. Regimulu prusescu chiama sub arme 55 batalione și 211 escadronu de garda natiunala, spre a intari garnisonele d'in provinciile Rinului, Schleswig-Holsteinu și Anover'a.

Parisu, 7 iuniu. „Constitutionnel” tratandu despre conclusulu senatulu imperialu d'in Vien'a cu privire la proieptele finantiarie, regretaza, că imprumutulu d'in 1865 nu s'a insiratu in categori'a hârtieloru de statu scutite de contributiune.

Bucuresci, 7 iuniu. Senatulu a votatu legea despre organizarea armatei cu 27 voturi contr'a 26. Negura anuncia in camera una intrepelatiune despre desarmarea gardei natiunale d'in Bacâu.

Vien'a, 9 iuniu. Principele Napoleonu caletoresce Vineri la Prag'a. — Ministeriulu de resboiu dechiara, cu privintia la tabelele de sierbitiu ale oficeriloru, cari au trecut in armat'a honvediloru, că n'a fostu nici una cauza, spre a primi in acele tabele espresiuinea: armat'a rebeliloru.

Vien'a, 9 iuniu. „Volksfreund” scrie: Meysenburg a avutu audiintia la pap'a in 1 maiu. Pap'a si-a exprimat adenc'a dorere, că tocmai Austri'a a comis una frangere de tratatu atâtu de eclatanta. „Volksfreund” constateza, ca Haynald a predatu papei doue epistole.

Berlinu, 8 iuniu. Regimulu va propune dieti imperiale unu proieptu despre unu imprumutu pentru scopurile marinei.

Parisu, 9 iuniu. Conte Stackelberg, ambasadorulu Rusiei, predede eri imperatului creditiva sa cu urmatoriele cuvinte: Eu voiu implini numai vointia espresa a suveranulu meu, candu mi-voiu dà tota silintia, a intretienè relatiunile de amicitia sustatorie intre Francei'a și Rusi'a, cari se bazeza pre interesele reciproce, și cari dorescu ambele natiuni a le desvoltâ. — Imperatulu respunde: Ambasadorii imperatului Alesandru sunt totu-deun'a sicuri, a aflâ la mine una primire preventoria. Me fericitezu, că imperatulu a alesu una personalitate, care mi-e cunoscuta de multu, și care a lasatu intre noi cele mai bune resciintie. Nu me indoiescu, ca dni'a ta vei concurge sustienè relatiunile de amicitia sustatorie intre Rusi'a și Francei'a, pe cari punu celu mai mare pondu.

Petruburgu, 9 iuniu. Diurnalulu de Petruburgu publica unu cerculariu a lui Gortschakoff despre referatulu ministrulu de resboiu cu privintia la armele de esplosiune: Tiarulu considera de detorintia sa, a minuâ dupa potintia elementulu de resboiu, și consentiesce cu parerea ministrulu de resboiu, care recunosce neadmisibilitatea armelor de esplosiune contr'a obiectelor viue, și demanda diplomatiei rusesci, sê puna in lucrare o conventiune in sensulu acest'a cu celelalte staturi.

Vien'a, 10 iuniu. „Pres'a” de asta-di anuncia dupa sciri d'in Rom'a: Pap'a nu va aminti in aloctiunea sa mai de aproape cestiunea concordatulu.

Parisu, 10 iuniu. Diurnalulu „Constitutionnel” scrie despre demunstratiunile intemperate in Lusemburgu, in favornlu anesârei câtra Francei'a: Demunstratiunile sunt forte doreroase, pusetiunea Lusemburgulu e regulata prin conferintia de la Londra. De atunci n'a intrevenitu nemica, ce aru potè aduce la indoiela, cum câ dorintia toturoru guverneloru aru fi a sustienè una suatiune regulata.

Proprietariu, redactoru respundietoriu și editoriu:
ALESANDRU ROMANU.